Zagreb, 29. 05. 2020.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Nastavni zavoda za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar" i Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku

UPUTE ZA SPRJEČAVANJE I SUZBIJANJE EPIDEMIJE COVID-19

ZA PRUŽATELJE USLUGE SMJEŠTAJA U SUSTAVU SOCIJALNE SKRBI

UVODNE NAPOMENE

Uputa se odnosi na smještaj u domovima za starije i nemoćne osobe i drugim pružateljima socijalnih usluga smještaja (ustanove, obiteljski domovi i drugi pružatelji sukladno Zakonu o socijalnoj skrbi). Uputa se **ne odnosi** na pružatelje usluge organiziranog stanovanja i smještaja u udomiteljske obitelji.
Sve mjere vezane uz korištenje osobne zaštite i korištenje zaštitne opreme od strane korisnika i djelatnika i dalje su u primjeni. Trenutna epidemiološka situacija u cijeloj državi je vrlo povoljna te postoje preduvjeti za daljnje parcijalno dokidanje mjera za kontrolu i suzbijanje epidemije

DJELATNICI

Praćenje zdravstvenog stanja. Svakodnevno kod dolaska i odlaska s posla, zaposlenicima se beskontaktnim toplomjerom mjeri tjelesna temperatura i utvrđuje imaju li respiratornih simptoma. Kod osobe s povišenom temperaturom (37.2°C i veća) mjeri se temperatura i standardnim toplomjerom pod pazuhom, te se zaključak donosi na temelju rezultata mjerenja temperature pod pazuhom. Evidenciju o vrijednostima izmjerene tjelesne temperature i eventualnom postojanju respiratornih simptoma upisuje se u zasebnu evidencijsku knjigu.
S temperaturom nije dozvoljeno raditi, pružati socijalnu uslugu niti dolaziti u prostor poslodavca odnosno pružatelja usluge.
U slučaju sumnje na kontakt sa zaraženim ili oboljelim od COVID-19, telefonom se odmah mora javiti nadležnom liječniku obiteljske medicine i nadležnom epidemiologu. U slučaju saznanja za /mogući izvor infekcije svaki zaposlenik, odnosno pružatelj usluge dužan je odmah obavijestiti ravnateljstvo i neposrednog voditelja, predstavnika obiteljskog doma. Djelatnik se treba javiti izabranom liječniku obiteljske medicine u slučaju pojave povišene tjelesne temperature ili simptoma.
Kod pružatelja usluga smještaja koji pružaju i izvaninstitucijske usluge, preporuča se odvojiti djelatnike koji skrbe o korisnicima na smještaju od onih koji skrbe o korisnicima koji dnevno ili povremeno dolaze kod pružatelja usluge radi rehabilitacijskih, terapijskih i drugih usluga (primjerice usluga boravka, rane intervencije, psihosocijalne podrške, savjetovanja i pomaganja i dr). Također se preporučuje da se odvoje korisnici koji su na smještaju od korisnika koji dolaze dnevno ili povremeno.

Organizacija rada. Preporučuje se organizacija rada sukladno organizaciji rada prije epidemije COVID-19 uz provođenje mjera sprečavanja epidemije i primjeni odgovarajućih metoda procjene i kontrola rizika od epidemije COVID-19.
U slučaju pojave COVID-19 zaraženog korisnika ili zaposlenika organizacija rada se prilagođava epidemiološkoj situaciji po uputi epidemiologa.

ULAZAK U PROSTOR

Na ulazu u prostor poslodavca, odnosno pružatelja socijalne usluge treba na vidljivo i dostupno mjesto postaviti dozatore s dezinficijensom za dezinfekciju ruku. Sve osobe koje ulaze u prostor pružatelja usluge (radnik, član obitelji pružatelja usluge, korisnik, dostavljač ili bilo koja druga osoba) dužne su dezinficirati ruke sredstvom za dezinfekciju odmah po ulasku i izlasku.

POSJETE KORISNICIMA I DOSTAVA POTREPŠTINA

Pružatelji usluge smještaja u sustavu socijalne skrbi obavezan je organizirati posjete uzimajući u obzir svoje organizacijske mogućnosti, uz sljedeće preporuke:

1. potrebno je primijeniti odgovarajuće metode procjene i kontrole rizika od epidemije COVID-19 sukladno standardu kvalitete broj 17. Sigurnost i zaštita,
2. za korisnike 3. i 4. stupnja usluge posjete se organiziraju uz prethodnu najavu kako bi se u prostoru (unutarnjem i vanjskom) pružatelja usluge mogla osigurati preporučena mjera fizičke udaljenosti.
3. za korisnike koji zbog svog zdravstvenog stanja posjet mogu primiti isključivo u svojoj sobi (npr. 3. i 4. stupanj usluge) potrebno je omogućiti posjet u sobi korisnika uz strogo pridržavanje mjera (obvezna dezinfekcija ruku, zaštitna maska), uz prethodno mjerenje tjelesne temperature posjetitelju pri ulasku u prostor pružatelja usluge te uz potpisivanje izjave posjetitelja o tome da posjetitelj kao i osobe s kojima posjetitelj živi u kućanstvu nemaju simptome COVID-19, da nisu u samoizolaciji odnosno da nisu bili u kontaktu s oboljelim ili sumnjom na COVID-19,
4. preporučuje se prednost dati organizaciji posjeta u vanjskom prostoru (okućnici) pružatelja usluge za pokretnije korisnike odnosno korisnike koji su u mogućnosti koristiti vanjski prostor, ako je moguće, odnosno ako to dopuštaju vremenske prilike,
5. omogućuju se izlasci s posjetiteljima korisnika i izvan prostora pružatelja usluga,
6. u slučaju da posjete nije moguće organizirati u vanjskom prostoru, korisnicima je potrebno iste omogućiti u zasebnoj prostoriji ili dijelu zajedničkih prostorija uz poštivanje mjera zaštite,
7. posjetitelji ne smiju imati povišenu tjelesnu temperaturu ili druge simptome COVID-19,
8. obvezno je evidentiranje svih posjetitelja pri dolasku i odlasku,
9. vezano uz učestalost i trajanje posjeta kao i donošenja stvari u prostorije pružatelja usluga potiče se sve sudionike da uzmu u obzir epidemiološku situaciju i vode računa o uvažavanju zdravlja i dobrobiti drugih korisnika,
10. potrebno je omogućiti dostavu higijenskih potrepština, jela u originalnim pakiranjima i ostalih potrepština od strane članova obitelji i prijatelja bez prethodne pohrane; omot je potrebno prebrisati dezinfekcijskim sredstvom i nakon toga predati korisniku,
11. omogućuje se dostava hrane (jela), svježeg voća i povrća; svježe voća i povrća je potrebno prije predaje pružatelju usluge na odgovarajući način oprati,
12. predmetni paketi predaju se na samom ulazu kod pružatelja usluga.

PROVJETRAVANJE, ČIŠĆENJE I DEZINFEKCIJA PROSTORA:

Zajedničke prostore obvezno je provjetravati dva puta dnevno najmanje pola sata. Za to je odgovorna spremačica u domu ili predstavnik obiteljskog doma. Sobe korisnika treba provjetravati nakon svakog pružanja njege u trajanju od minimalno pola sata odnosno u skladu sa zdravstvenim stanjem korisnika i vremenskim prilikama. Za to su odgovorni dežurna medicinska sestra/njegovatelj i predstavnik obiteljskog doma. Kvake na ulaznim vratima obvezno treba dezinficirati svaka 2 sata. Za to su odgovorni spremačica u smjeni uz potpis i naznaku vremena u bilježnici za evidenciju i predstavnik obiteljskog doma.
Na samom ulazu u prostor smještaja treba osigurati zaseban prostor za oblačenje radne obuće svim zaposlenicima i članovima obitelji predstavnika obiteljskog doma. Alternativno, tamo gdje nije moguće organizirati zaseban prostor za oblačenje radne obuće kod ulaza, postavljaju se dezinfekcijske barijere

(dezbarijere). Dezbarijere su posebno pripremljene površine (posude, spužve i sl.) preko kojih moraju proći ljudi prije ulaska s ciljem sprječavanja unosa mikroorganizama u unutarnji prostor. Dezbarijere moraju biti postavljene tako da se ne mogu zaobići ili preskočiti, a debljine najmanje 6 cm do 8 cm. Kao dezbarijere za dezinfekciju obuće ljudi najbolje je postaviti sintetske spužve prelivene otopinom dezinficijensa. Dezinficijensi koji se koriste za dezbarijeru trebaju biti agresivniji, pa su prikladne klorne otopine jače koncentracije npr. 0,5 % Na-hipoklorita (izbjeljivač koji se može naći u kućanstvu razrijeđen 1:10). Za održavanje dezbarijere zadužena je spremačica. Dezbarijeru svakih 3 sata prati i ponovno natapati s dezinfekcijskom otopinom ili sukladno dinamici ulazaka unutar prostora smještaja. Ako dezbarijere nisu smještene ispod natkritog prostora, nakon svake kiše moraju se preliti novom količinom otopine. Obavezno dodijeliti za svaki zadatak jednu odgovornu osobu.
Za sve mjere propisane ovom uputom potrebno je voditi evidencije.

KORISNICI:

Opće mjere
Svim korisnicima preporučuje se higijena ruku. Važno je omogućiti redovito pranje ruku tekućom vodom i sapunom. Ruke se peru prije i nakon pripreme hrane, prije jela, nakon korištenja toaleta, nakon dolaska izvana, nakon čišćenja nosa i kada ruke izgledaju prljavo. Za pranje ruku treba koristiti tekuću vodu i sapun, a jednako je efikasna voda svake temperature ako se koristi sapun. Pri pranju ruku pridržavajte se naputaka za pravilno pranje ruku: https://bit.ly/2ThY08M .
Nakon pranja ruku sapunom i vodom, ruke treba osušiti papirnatim ručnikom za jednokratnu upotrebu koji se nakon korištenja baca u koš za otpad s poklopcem.
Omogućeno je samostalno kretanje korisnika izvan prostorija i okućnice pružatelja socijalne usluge uz pridržavanje mjera suzbijanja i sprečavanja epidemije COVID-19.
Preporuča se da **starije osobe i osobe s invaliditetom** izbjegavaju posjećivanje i ulaženje u prenapučena javna područja ili mjesta (korištenje javnog prijevoza ili odlazaka u trgovine u vrijeme najvećih dnevnih gužvi).
Starijim osobama se posebno preporuča pridržavanje mjere fizičke udaljenosti od 2 metra posebno kod boravka u zajedničkim prostorima ili mjestima izvan prostorija pružatelja usluga.
Starijim osobama preporučuje se dezinficirati ruke prije svakog obroka, a ukoliko je moguće tijekom trajanja epidemije preporuča se da korisnici po izboru objeduje u svojoj sobi ili u zajedničkoj blagovaonici poštujući mjere fizičke udaljenosti (u blagovaonici je potrebno razmaknuti stolove tako da je udaljenost između sjedećih mjesta u svim smjerovima 2m). Za pridržavanje mjere u odnosu na korisnike odgovorna je dežurna medicinska sestra ili drugi dežurni djelatnik odnosno drugi pružatelj usluge.
Za ostale korisničke skupine prehranu je moguće organizirati u blagovaonici te se preporučuje pridržavanje preporuka za ugostiteljske objekte, uz naznaku da razmak između korisnika treba biti najveći moguć s obzirom na broj korisnika i veličinu blagovaonice, a najmanje 1,5 m. Preporučuje se da se boravak u blagovaonici i drugim zajedničkim prostorijama organizira po grupama ili je prehranu moguće organizirati u prostoriji u kojoj borave korisnici na način da se hrana unaprijed podijeli u porcije.
Dozvoljene su grupne aktivnosti u zatvorenom prostoru uz pridržavanje mjera fizičke distance ovisno o površini prostorije, a najviše za 20 korisnika istovremeno.

Specijalistički pregledi i bolničko liječenje
Odlazak u dnevnu bolnicu i specijalističke preglede provode se poštujući sve mjere zaštite i uz korištenje zaštitne opreme od strane korisnika i radnika.
Za sve korisnike kojima su potrebni redoviti odlasci u bolnicu zbog liječenja (npr. hemodijaliza, kemoterapija i dr.) treba osigurati pojačani nadzor nad zdravstvenim stanjem. Također im je potrebno osigurati smještaj u jednokrevetnoj sobi ili dvokrevetnoj sobi u koju se smještava korisnika koji također odlazi na hemodijalizu, kemoterapiju i sl. Ako je moguće organizirati, preporuča se da sobu dijele korisnici koji odlaze na hemodijalizu, kemoterapiju i sl. u istu zdravstvenu ustanove.

Izabrani obiteljski liječnik upućuje korisnika na testiranje na infekciju SARS-CoV-2 prije planirane hospitalizacije ukoliko se radi o **imunokompromitiranim, hematoonkološkim i onkološkim bolesnicima te novim pacijentima na hemodijalizi odnosno pacijentima na hemodijalizi s komplikacijama** koje zahtijevaju hospitalizaciju i bolničko liječenje.
Povratku korisnika kod pružatelja usluga nakon dužeg bolničkog liječenja obvezno prethodi dostava negativnog nalaza na COVID-19 (otpusti korisnika iz bolnice nakon negativnog testa na SARS-CoV-2).
Nakon dugotrajnog bolničkog liječenja **starijih osoba** osim provođenja testiranja na SARS-CoV-2 i primitka negativnog nalaza korisnika se smještava u izdvojeni smještaj (u jednokrevetnoj sobi) u trajanju od 14 dana kod pružatelja socijalne usluge. Ako tijekom izdvojenog smještaja korisnik razvije simptome koje upućuju na COVID-19 potrebno je ponoviti testiranje na SARS-CoV-2.

Prijam novih korisnika
Smještaj novog korisnika se realizira uz prethodno potpisivanje izjave o tome da korisnik nema simptome COVID-19, nije mu izrečena mjera samoizolacije, nema respiratorne simptome, nije bio u kontaktu s drugim korisnicima, radnicima ili članovima kućanstva kojima je izrečena mjera samoizolacije.
Pružatelji socijalne usluge smještaja većim udjelom korisnika starije životne dobi ili korisnika s većim rizikom za razvoj težih oblika bolesti COVID-19 (osobe s respiratornim, kardiovaskularnim, malignim bolestima, dijabetesom, imunodeficijencijama, te težim motoričkim smetanjima):
Prilikom novog ili hitnog prijema korisnika te kod povratka iz bolnice nakon dužeg bolničkog liječenja kod svih pružatelja socijalnih usluga smještaja preporuča se osigurati izdvojeni smještaj (u jednokrevetnoj sobi) u trajanju od 14 dana, ovisno o organizacijskim kapacitetima pružatelja usluge (u krajnjoj nuždi smještaj može biti organiziran u dvokrevetnoj sobi). Svim novoprimljenim korisnicima potrebno je mjeriti dva puta dnevno tjelesnu temperaturu te pozorno pratiti eventualnu pojavu respiratornih simptoma. Testiranje novih korisnika na SARS-CoV-2 unutar 14 dana od prijema kod pružatelja usluga provodi se u slučaju da korisnik razvije respiratorne simptome ili kod povišene tjelesne temperature sukladno odluci izabranog liječnika obiteljske medicine.
Pružatelji socijalne usluge smještaja u kojima nema većeg udjela korisnika starije životne dobi ili većeg udjela korisnika s većim rizikom za razvoj težih oblika bolesti COVID-19 (osobe s respiratornim, kardiovaskularnim, malignim bolestima, dijabetesom, imunodeficijencijama, te težim motoričkim smetanjima) – domovi za djecu, žrtve nasilja, podrška osobama ovisnim o psihoaktivnim drogama i dr:
Kod prijema novih korisnika ili kod povratka korisnika iz bolnica nakon dužeg bolničkog liječenja pružatelju usluge u trajanju od 14 dana preporuča se osigurati smještaj u jednokrevetnoj ili dvokrevetnoj sobi ili u sobi sa što manjim brojem korisnika (ovisno o mogućnosti pružatelja usluge). Svim novoprimljenim korisnicima potrebno je mjeriti tjelesnu temperaturu jednom dnevno te pozorno pratiti eventualnu pojavu respiratornih simptoma. Testiranje novih korisnika na SARS-CoV-2 unutar 14 dana od prijema kod pružatelja usluga provodi se u slučaju da korisnik razvije respiratorne simptome ili kod povišene tjelesne temperature sukladno odluci izabranog liječnika obiteljske medicine ili izabranog pedijatra.

Sumnja na infekciju COVID-19
Svaku sumnju na infekciju COVID-19 (povišena tjelesna temperatura i/ili respiratorni simptomi) korisnika i pružatelja usluge prijavljuje se nadležnom izabranom liječniku obiteljske medicine te se prema liječničkoj indikaciji obavještava nadležna epidemiološka služba i dogovara postupak testiranja i daljnja obrada. Korisnika je potrebno izolirati od drugih korisnika. Eventualno bolničko liječenje dogovara se s bolnicom uz telefonsku najavu. Ako se radi o osobama starije životne dobi (65 i više godina) ili s komorbiditetima, predlaže se hospitalizacija kada je god moguće zbog moguće brze progresije bolesti. U slučaju teže kliničke slike ili značajnijeg pogoršanja bolesti poziva se hitna medicinska služba (194, 112) te se osobu upućuje na bolničko liječenje.
U slučaju sumnje na infekciju COVID-19 kod korisnika, djelatnika ili kontakt s oboljelim od COVID-19 zbog čega je potrebna samoizolacija, epidemiološke mjere propisuje nadležni epidemiolog.

U samoizolaciji su korisnici koji ne pokazuju simptome zaraze (u suprotnom primjenjuje se postupak s korisnicima sa sumnjom na infekciju COVID-19). U samoizolaciji o korisniku brinu osobe koje pružaju uslugu isključivo za tog korisnika.

DODATNE UGOVORENE USLUGE (USLUGE FIZIKALNE TERAPIJE, LOGOPEDIJE, PSIHOLOŠKE, EDUKACIJSKO-REHABILITACIJSKE, PSIHOTERAPIJE, MASAŽE, FRIZERA, KROJAČA, UGOSTITELJE I SL.)

Omogućuje se pružanje privatno ugovorenih usluga korisnicima uz primjenu važećih mjera suzbijanja i sprečavanja epidemije COVID-19 za svaku od navedenih usluga. Za sve pružatelje dodatnih djelatnosti preporučuje se strogo pridržavanje epidemioloških mjera (zaštitna maska, dezinfekcija ruku, prostora i opreme, po potrebi korištenje zaštitnih rukavica). U ugostiteljskoj djelatnosti je potrebno omogućiti da u istim terminima dolaze korisnici i posjetitelji pridržavajući se svih mjera zaštite. Za ostale usluge predlaže se odvojiti termine (sate rada) za korisnike pružatelja usluga od termina (sata rada) za građane koji nisu korisnici pružatelja usluga.

AMBULANTE PRIMARNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Za ambulanta primarne zdravstvene zaštite koje pružaju skrb drugim osobama a ne samo korisnicima smještaja preporuča se sljedeće:
Ako je ulaz u ambulantu zaseban u odnosu na ulaz pružatelja usluge potrebno je razdvojiti dane (ili termine/sate) rada s korisnicima doma od dana (ili termine/sate) rada s ostalim osiguranicima.

Ako je ulaz u ambulantu i ulaz pružatelju usluge isti preporuča se: rad s osiguranicima koji nisu korisnici doma organizirati na drugoj lokaciji na način da se razdvoje radni dani (termini/sati) rada s korisnicima pružatelja usluga od radnih dana rada s ostalim osiguranicima. Ako navedeno nije moguće, rad se organizira unutar lokacije pružatelja usluga na način da se razdvoje dani (termini/sati) rada s korisnicima doma od dana (termina/sata) rada s ostalim osiguranicima.

Pacijenti koji nisu na smještaju kod pružatelja usluge, kod povišene tjelesne temperature i respiratornih simptoma najprije se javljaju telefonom liječniku, u slučaju liječničke indikacije organizira se kućna posjeta ili ako je dolazak pacijenta (odnosi se na mlade i odrasle osobe) s povišenom tjelesnom temperaturom i respiratornim smetanjima neophodna, pacijentima se preporuča dolazak s maskom ukoliko zdravstvo stanje pacijenta omogućuje nošenje maske.

Alternativno, ambulante je moguće izmjestiti izvan doma za vrijeme trajanja pandemije.

JEDNODNEVNI ILI VIŠEDNEVNI ODLASCI U OBITELJ, NA IZLETE, LJETOVANJA I SL. I POVRATAK KORISNIKA KOD PRUŽATELJA USLUGA

Omogućuje se odlazak u obitelj, na izlete, ljetovanja i sl. te organizacija istih od strane pružatelja socijalnih usluga uz poduzimanje i pridržavanje mjera suzbijanja i sprečavanja epidemije COVID-19.
Članovi obitelji dostavljaju pisanu izjavu da nemaju simptome COVID-19, nisu u samoizolaciji i nemaju respiratorne poteškoće i/ili povišenu temperaturu, te nisu bili u kontaktu sa zaraženom osobom. Također u izjavi potvrđuju da će izmjeriti tjelesnu temperaturu ujutro prije nego stigne korisnik te u slučaju da netko ima povišenu temperaturu odgoditi posjet korisnika.
Za vrijeme trajanje posjeta, u kućanstvu treba biti ograničeni broj osoba (po mogućnosti samo članovi najuže obitelj) odnosno neophodno je izbjeći posjete drugih osoba kućanstvu. U slučaju da tijekom posjeta korisnik ili netko od članova kućanstva razvije respiratorne simptome ili povišenu temperaturu kontaktira izabranog liječnika i postupanje sukladno liječničkoj preporuci.

Tijekom posjeta, članovi obitelji korisniku trebaju osigurati da korisnik koliko je moguće ne dolazi u kontakt s drugi osobama te ne ulazi u zatvorene prostore gdje se okupljaju druge osobe poput trgovina i sl. Boravak na otvorenom u društvu članova kućanstva se preporuča.
Prilikom povratka korisnika iz obitelji, ljetovanja, bijega i sl. osigurava se potpisivanje izjave o tome da korisnik nema simptome COVID-19, ni respiratorne simptome, te da niti jedan član njegova kućanstva nije u samoizolaciji niti je bio u kontaktu s osobom koja boluje od COVID-19. Testiranje na SARS-CoV-2 unutar 14 dana od povratka kod pružatelja usluga provodi se u slučaju da korisnik razvije respiratorne simptome ili kod povišene tjelesne temperature sukladno odluci izabranog liječnika obiteljske medicine

OSTALO

Omogućiti češće i duže telefoniranje radi ublažavanja posljedica ograničenja posjeta korisnicima.
Intenzivirati individualan rad s korisnicima te psihosocijalnu podršku kako bi se ublažile posljedice ograničenja posjeta te olakšao život kod pružatelja usluge za vrijeme trajanja epidemije. Sve aktivnosti kod pružatelja usluge organizirati na način uvažavanja fizičke udaljenosti.
Osiguravati:

- Zaštitnu opremu koja je prvenstveno namijenjena za one koji su u bliskom kontaktu s oboljelim korisnicima.
- Najbolju dostupnu skrb za oboljele korisnike u domu do prijema u zdravstvenu ustanovu.
- Kontinuiranu suradnju s liječnikom primarne zdravstvene zaštite (liječnikom obiteljske medicine odnosno nadležnim domskim liječnikom) te epidemiološkom službom.
- Kontinuiranu nužnu suradnju s osnivačem.

ZAVRŠNA PREPORUKA

Preporučujemo da nadležne epidemiološke službe nastave provoditi pojačano epidemiološko praćenje koje uključuje uzimanje briseva prema protokolu koji će izraditi Referentni centar Ministarstva zdravstva za zaštitu zdravlja starijih osoba Nastavnog zavoda za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“ i Hrvatski zavod za javno zdravstvo.